

АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В УПРАВЛІННІ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ

Основні засоби є одним із об'єктів реального інвестування, яке водночас з обліковим, потребує серйозного інформаційного забезпечення аналітичними даними, адже воно завжди пов'язане з багатьма інвестиційними ризиками. І саме на аналіз покладається певною мірою захисна функція, пов'язана з їх нейтралізацією і мінімізацією.

Реальні інвестиції безпосередньо пов'язані зі створенням, оновленням та розширенням основних засобів підприємств. Як зазначає Р.О. Костирко, до основних напрямків інвестиційної діяльності належить оновлення і розвиток матеріально-технічної бази підприємства або розширене виробництво основних засобів підприємства.

Завдяки якісному аналізу інвестиційної діяльності керівництвом ухвалюються більш ефективні управлінські рішення по розширенню, відтворенню основних засобів як виробничого, так і невиробничого характеру, а також по укріпленню матеріально-технічної бази суб'єктів господарювання. Тому науковці Т.Д. Косова, П.М. Сухарев, Л.О. Ващенко метою аналізу інвестиційної діяльності підприємств визначають дослідження ключових (найбільш інформаційних) параметрів, що дають об'єктивну і точну картину процесу інвестування і впливають на структуру активів і пасивів балансу/

Досліджуючи за системним підходом формулювання мети аналізу основних засобів, варто зазначити, що більшість вчених не ідентифікує її у причинно-наслідковій залежності з інвестиційною діяльністю. На думку проф. Є.В. Мниха, мета економічного аналізу основних засобів полягає у визначенні забезпеченості підприємства основними засобами за умови найбільш інтенсивного їх використання та пошуку резервів підвищення їх віддачі. Н.Г. Шпанковська, Г.О. Король, К.Ф. Ковальчук, В.В. Костанецький, Ю.О. Распопова, Ю.Т. Труш в якості мети аналізу основних засобів вважають пошук, оцінку та подальшу мобілізацію резервів поліпшення їхнього використання.

Критична оцінка наведених положень свідчить про відсутність «точок дотику», тобто взаємоув'язки аналітичного осмислення пріоритетів системного дослідження реальних інвестицій та основних засобів для потреб інформаційного забезпечення управління інвестиційною діяльністю підприємств. На наш погляд, при визначенні мети аналізу основних засобів слід обов'язково враховувати інформаційні запити суб'єктів управління реальними інвестиціями та основними засобами.

За визначенням І.О. Бланка, основною метою інвестиційної діяльності є забезпечення реалізації найбільш ефективних форм вкладення капіталу, спрямованих на розширення економічного потенціалу підприємства. З іншої сторони, ціллю фінансового менеджменту основних засобів є забезпечення своєчасного оновлення і підвищення ефективності їх використання.

Окреслюючи мету та завдання аналізу основних засобів в управлінні реальними інвестиціями варто врахувати, що спостерігається зміна концептуальних підходів (генезису) формулювання основної мети інвестиційної діяльності, визначених відповідними економічними теоріями (класичною економічною теорією, теорією стійкого економічного розвитку, сучасною економічною теорією (теорією фірми)). На нашу думку, відбувається перехід до більш виваженої, збалансованої оцінки пріоритетів і довгострокових (стратегічних) переваг інвестиційної діяльності, більш точного та коректного урахування інтересів власників бізнесу, що є логічним з позицій можливих ризиків і конкурентної боротьби.

З урахуванням наведеного, управління основними засобами як об'єктами реального інвестування в рамках загальної фінансової стратегії підприємства потребує сучасного аналітичного інструментарію. Метою аналізу основних засобів у цьому контексті є забезпечення суб'єктів управління та/або інвесторів якісною аналітичною інформацією щодо їх складу, стану, руху та використання для розширення економічного потенціалу підприємства.

Мета економічного аналізу генерує відповідні завдання та можливості їх реалізації. Як зазначають Н.П. Любушин, В.Б. Лещева, В.Г. Дьякова аналіз основних засобів може здійснюватися за кількома напрямками, розробка яких в комплексі дає оцінку структури, динаміки та ефективності використання основних засобів та довгострокових інвестицій. Відповідно, завдання аналізу основних засобів повинні забезпечувати досягнення визначеної мети та враховувати відповідні функції, принципи та можливості аналітичної підсистеми в рамках поточного і стратегічного управління.

Існує значне число підходів до визначення завдань аналізу основних засобів. Більшість науковців виокремлюють завдання аналізу у вузькому розумінні, тобто не ув'язують їх з інформаційними потребами управління реальним інвестуванням, зосереджуючи увагу лише на традиційній оцінці складу, структури, руху, ефективності використання основних засобів. Це, певною мірою, є виправданим для потреб поточного управління. Однак стратегічне управління у зв'язку з необхідністю урахування багатьох чинників зовнішнього і внутрішнього середовища, вимагає задіяння системного підходу та орієнтації на реалізацію довготермінових завдань і цілей інвестиційної діяльності. Тому логічно обумовленим є формулювання і узгодження аналізу основних засобів для потреб інформаційного забезпечення управління реальним інвестуванням. Урахування такого підходу простежується у дослідженнях з цього питання вчених В.Г. Д'якової, Р.О. Костирко, В.Б. Лещевої, Н.П. Любушина. Поряд з традиційним переліком завдань аналітичного забезпечення, Р.О. Костирко обґрунтовано виокремлює аналіз ефективності інвестицій в основні засоби, диференціюючи це завдання у розрізі аналізу ефективності варіантів капітальних вкладень та оцінки ефективності залучення позик для інвестування. Вважаємо виокремлення цих завдань необхідним для прийняття ефективних інвестиційних рішень.